

بیماری‌های کودکان

تألیف
ترزای کیلگور

ترجمه
رشاد مردوخی

سرشناسه: کیلگور، ترزا، Kilgour, Teresa
 عنوان و نام‌پدیدآور: بیماری‌های کودکان/
 تألیف ترزا کیلگور؛ ترجمه رشاد مردوخ.
 مشخصات نشر: تهران، کتاب ارجمند،
 ارجمند: نسل فردا، ۱۳۹۲.
 مشخصات ظاهری: ۲۰۸ ص. جیبی
 شابک: ۴-۳۵۸-۲۰۰-۶۰۰-۹۷۸
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
 یادداشت: عنوان اصلی:
 Understand children's illnesses, c2007
 موضوع: پزشکی کودکان - به زبان ساده،
 کودکان - بیماری‌ها - به زبان ساده
 شناسه افزوده: مردوخ، رشاد، ۱۳۳۸-.

مترجم
 رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۲ ۹۶۹۶۱/RJ
 رده‌بندی دیویی: ۶۱۸/۹۲
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۳۴۹۶۸۶

ترزا کیلگور
بیماری‌های کودکان
 ترجمه: رشاد مردوخ
 فروست: ۳۵۲
 ناشر: انتشارات کتاب ارجمند
 (با همکاری انتشارات ارجمند و نسل فردا)
 صفحه‌آرا: پرستو قدیم‌خانی
 طراح جلد: فاطمه پاشاخانلو
 ناظر چاپ: سعید خانکشلو
 چاپ: سامان، صحافی: روشنگر
 چاپ اول، تیر ۱۳۹۳، ۲۲۰۰ نسخه
 شابک: ۴-۳۵۸-۲۰۰-۶۰۰-۹۷۸
 www.arjmandpub.com

این اثر، مشمول قانون حمایت از مؤلفان
 و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸
 است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر
 را بدون اجازه مؤلف، ناشر، نشر یا پخش
 یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار
 خواهد گرفت.

مرکز پخش: انتشارات ارجمند

دفتر مرکزی: تهران بلوار کشاورز، بین خ کارگر و ۱۶ آذر، پلاک ۲۹۲، تلفن ۸۸۹۷۷۰۰۲
 شعبه اصفهان: خیابان چهارباغ بالا، پاساژ هزارجریب، تلفن ۶۲۸۱۵۷۴-۰۳۱۱
 شعبه مشهد: ابتدای احمدآباد، پاساژ امیر، انتشارات مجد دانش، تلفن ۸۴۴۱۰۱۶-۰۵۱۱
 شعبه بابل: خ گنج افروز، پاساژ گنج افروز، تلفن ۲۲۲۷۷۶۴-۰۱۱۱
 شعبه رشت: خ نامجو، روبروی ورزشگاه عضدی، تلفن ۳۲۳۲۸۷۶-۰۱۳۱
 شعبه ساری: بیمارستان امام، روبروی ریاست تلفن ۰۹۱۱۸۰۲۰۰۹۰
 شعبه کرمانشاه: خ مدرس، پشت پاساژ سعید، کتابفروشی دانشمند، تلفن ۷۲۸۴۸۳۸-۰۸۳۱

بها: ۵۰۰۰ تومان

با ارسال پیامک به شماره ۰۵۹۹ ۰۵۹۹ ۰۰۰۰ ۱ در جریان تازه‌های نشر ما قرار بگیرید:

ارسال عدد ۱:	دریافت تازه‌های نشر پزشکی به صورت پیامک
ارسال عدد ۲:	دریافت تازه‌های نشر روان‌شناسی به صورت پیامک
ارسال ایمیل:	دریافت خبرنامه الکترونیکی انتشارات ارجمند به صورت ایمیل

فهرست مطالب

۴	درباره‌ی نویسنده
۵	مقدمه
۹	عفونت‌های عمومی و تب
۲۷	چشم، گوش، بینی، و گلو
۶۲	دستگاه تنفس
۹۳	دستگاه گوارش
۱۲۰	دستگاه ادراری
۱۴۲	پوست
۱۷۱	دانه‌های پوستی و بیماری‌های واگیردار
۱۹۵	پیشگیری بهتر از درمان است
۲۰۷	جعبه‌ی کمک‌های اولیه در خانه

درباره‌ی نویسنده

دکتر ترزا کیلگور دستیار تخصصی در مرکز بیماری‌های کودکان کامیونیتی است. او فارغ‌التحصیل دانشگاه‌های سنت اندرو و منچستر است و اخیراً مدرک کارشناسی ارشد بهداشت کودکان از دانشگاه لیدز گرفته است. در بیمارستان دولتی ساندرلند و برای مرکز کودکان شور استارت کار می‌کند.

کار پرزحمت والدین!

به عنوان مادر سه پسر و یک دختر، که همه طی شش سال به دنیا آمده‌اند، و داشتن شغل پزشکی متخصص بیماری‌های کودکان، بر این باورم که پدر یا مادر بودن یکی از طاقت‌فرساترین وظایف در دنیاست.

هیچ کتاب راهنمایی برای آموزش این که چه باید کرد وجود ندارد. والدین باید مهارت‌های چندگانه داشته باشند، باید غذا بپزند، نظافت کنند، بشویند، اتو کنند، بازی کنند، قصه بگویند، یاد بدهند، حساب دخل و خرج را نگاه دارند، دعواها و بگومگوها را رفع و رجوع کنند، لباس‌های تزئینی بدوزند و راننده‌ی شخصی باشند، و همه‌ی این‌ها بدون دریافت کارمزد باشد!

انگار همه‌ی این‌ها بس نیست، و کودکان اغلب بیمار هم می‌شوند، که وظیفه‌ی پدر یا مادر بودن را دشوارتر می‌سازد، چون همیشه دوران بیماری کودکان زمانی پراضطراب است. مراقبت از یک کودک می‌تواند بسیار دشوار بوده و نیازمند صوری و درک موضوع است. والدین اغلب با سه مشکل روبه‌رو هستند:

۱. آیا کودک واقعاً بیمار است؟
۲. از کجا راهنمایی پزشکی بخواهند؟

۳. کودکان به راه‌های مختلف به بیماری واکنش نشان می‌دهند.

والدین کی متوجه می‌شوند کودک بیمار است؟

نخستین مشکل تشخیص این است که کودک کی واقعاً بیمار است. این می‌تواند بسیار گیج‌کننده باشد؛ یک لحظه کودک ممکن است واقعاً بیمار به نظر آید، احساس داغی، بیحالی، و ناخوشی کند، و چند لحظه بعد بلند شده و بدود و به نظر آید که هیچ مشکلی ندارد.

دریافت راهنمایی

مشکل دوم دانستن این است که دقیقاً چه باید کرد. باید به پزشک خبر داد؟ کودک را به نزدیک‌ترین درمانگاه برد؟ یا نشست و منتظر شد تا چه پیش می‌آید؟

پاسخ این است: اگر هر گونه شکی دارید، همیشه باید جانب احتیاط را نگاه داشته و با پزشک خانوادگی تماس بگیرید. این مخصوصاً در مورد نوزادان و بچه‌های کوچک‌تر مهم است که نمی‌توانند علائم بیماری را توصیف کنند و دقیقاً بگویند چه احساسی دارند.

کودکان واکنش‌های متفاوت نشان می‌دهند

مشکل سوم این است که علائم بیماری می‌تواند در کودکان

متفاوت باشد و هر کودک واکنش متفاوتی به ناخوشی نشان دهد - مثلاً برخی کودکان دوست دارند هنگام ناخوشی بغل گرفته شوند، در حالی که برخی دیگر می‌خواهند به حال خود رها شوند. برخی گُر می‌گیرند و تعدادی رنگپریدگی غیرعادی نشان می‌دهند. کودکان ممکن است نخواهند چیزی بخورند یا بیاشامند، سرفه کنند یا دچار تنگی نفس شوند، شتابزده یا خواب‌آلود یا بیحال شوند، فین‌فین کنند یا علامت خاصی نداشته باشند. والدین ممکن است نتوانند مشکل خاصی تشخیص دهند ولی از روی گزینه بدانند مشکلی وجود دارد. بهتر است به خاطر داشته باشید که بیشتر حملات بیماری به سرعت از بین می‌روند و باعث می‌شوند کودک در برابر حمله‌ی بعدی مقاوم‌تر شود.

فصل‌بندی این کتاب

این کتاب به چند فصل تقسیم شده‌است، که فصل نخست توضیحی کلی از عفونت‌ها و تب می‌دهد، و شش فصل بعدی برای توضیح بیماری‌هایی است که بر دستگاه‌های مختلف بدن تأثیر می‌گذارند. هر یک از این شش فصل با توصیفی از کالبدشناسی دستگاه مربوط به آن شروع می‌شود. فصل هشتم به بررسی مفهوم «پیشگیری بهتر از درمان است» می‌پردازد.

در تمام کتاب، سعی می‌کنم اصطلاحاتی پزشکی را که ممکن است در مراجعه به بیمارستان یا پزشک بشنوید توضیح دهم تا زبان

پزشکی را برایتان روشن‌تر کنم. برخی اصطلاحات پزشکی پیچیده به نظر می‌آیند ولی ممکن است مفهومی بسیار ساده داشته باشند. امیدوارم با خواندن این کتاب شناخت بهتری از برخی بیماری‌های شایع‌تر کودکان پیدا کنید که به نوبه‌ی خود به تسکین اضطراب و نگرانی در مورد آن‌ها کمک کند.

نکات کلیدی

- مراقبت از یک کودک بی‌دست‌وپا می‌تواند طاقت‌فرسا و نیازمند شکیبایی و دانش باشد.
- تشخیص این که چه وقت کودک بیمار است همیشه آسان نیست.
- بیشتر حملات بیماری به سرعت از بین می‌روند، ولی اگر در بیمار بودن کودک شک دارید، به پزشک مراجعه کنید.

عفونت‌های عمومی و تب

علل بیماری‌های کودکی

بیشتر بیماری‌های دوران کودکی عفونت‌های ویروسی و تعداد کمتری عفونت‌های باکتریایی هستند این سازواره‌ها می‌توانند به راه‌های مختلف وارد بدن شوند، ولی عمدتاً از طریق تنفس یا بلع وارد می‌شوند. همپنین می‌توانند از طریق زخم پوست یا با گزش سازواره‌ی دیگری مثل کک یا پشه خود را به داخل بدن کودک برسانند.

ویروس‌ها

ویروس‌ها کوچک‌ترین سازواره‌های عفونی شناخته‌شده هستند. این‌ها چیزی جز قطعه‌ای ماده‌ی ژنتیکی در میان پوششی از پروتئین ندارند. ویروس‌ها فقط می‌توانند درون یک سلول زنده‌ی میزبان تکثیر یابند، ولی وقتی وارد آن شوند به سرعت ازدیاد پیدا می‌کنند.

ویروس‌ها به راه‌های مختلف بر سلول‌های زنده اثر می‌گذارند،
از جمله:

- می‌توانند سلول را بکشند.
- می‌توانند تا مدتی در درون سلول بمانند و اثر آنی بر آن نداشته باشند، ولی بعداً فعال شوند.

سازوکارهای دفاعی بدن باید برای انهدام ویروس‌ها اقدام کنند؛ به جز چند مورد استثنایی، آنتی‌بیوتیک‌ها نمی‌توانند ویروس‌ها را بکشند. برخی از شایع‌ترین عفونت‌های ویروسی در کودکان آن‌هایی هستند که بینی، گلو، و شش‌ها (مناطق که دستگاه تنفس خوانده می‌شود) را گرفتار می‌کنند.

بسیاری گروه‌های مختلف ویروسی می‌توانند بر بدن انسان تأثیر گذاشته و در هر گروه هم انواع (سویه‌ها) مختلفی از همان ویروس وجود دارد. مثلاً ویروسی که علت عمده‌ی سرماخوردگی است اشکال مختلفی دارد، که هر کدام نیاز به دفاع بدنی خاصی برای غلبه کردن دارند.

هر بار که دچار عفونتی ویروسی می‌شوید، بدن در برابر آن نوع خاص ویروس مصون می‌شود و به تدریج در برابر آن‌ها مقاوم می‌گردد. به همین دلیل هر کودک به طور متوسط هر سال هشت بار یا بیشتر دچار سرماخوردگی می‌شود، در حالی که این تعداد دفعات در بزرگسالان کمتر است.

باکتری‌ها

باکتری‌ها هم سازواره‌های تک‌سلولی، ولی بزرگ‌تر از ویروس‌ها هستند، گرچه هنوز بسیار کوچک‌اند. این‌ها هم در اشکال گوناگون هستند که نام گروه‌های اصلی از روی آن‌هاست — باسیل‌ها میله‌ای شکل، کوکسی‌ها کروی، و اسپیروکت‌ها خمیده هستند. همه‌ی باکتری‌ها باعث بیماری نمی‌شوند و برخی هم بدون رساندن هیچ آسیبی در بدن ما زندگی می‌کنند و در برخی موارد مفید هم هستند. مثلاً باکتری‌هایی در روده به شکستن مواد غذایی برای هضم کمک کرده و می‌توانند مانع رشد باکتری‌های بیماری‌زا هم شوند.

باکتری‌ها به یکی از دو روش زیر باعث بیماری می‌شوند:

۱. از میان غشاء سلولی گذشته و در درون سلول به سرعت تکثیر می‌شوند. باکتری‌های تازه تشکیل‌شده غشاء سلول را پاره کرده و در میان سلول‌های دیگر بدن پراکنده می‌شوند.
۲. مواد سمی به نام توکسین تولید کرده که یا سلول‌ها را مستقیماً می‌کشند یا بر کار آن‌ها تأثیر می‌گذارند.

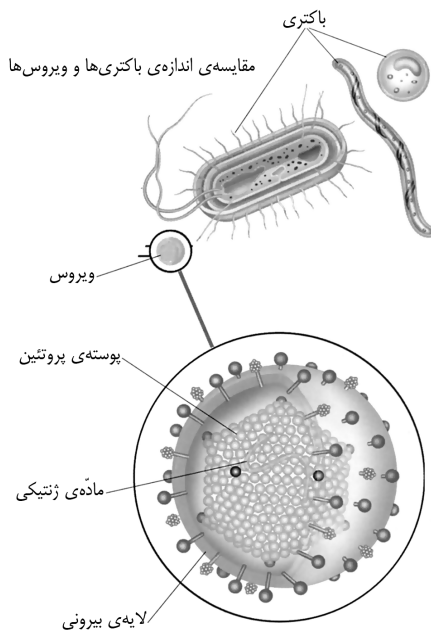
عفونت‌های باکتریایی اغلب جدی‌تر از عفونت‌های ویروسی هستند، ولی آنتی‌بیوتیک‌ها در انهدام باکتری‌ها مؤثرند.

تفاوت بین باکتری‌ها و ویروس‌ها

هم ویروس‌ها و هم باکتری‌ها سازواره‌های میکروسکوپی هستند که می‌توانند وارد سلول‌های بدن شوند.

۱. ویروس‌ها

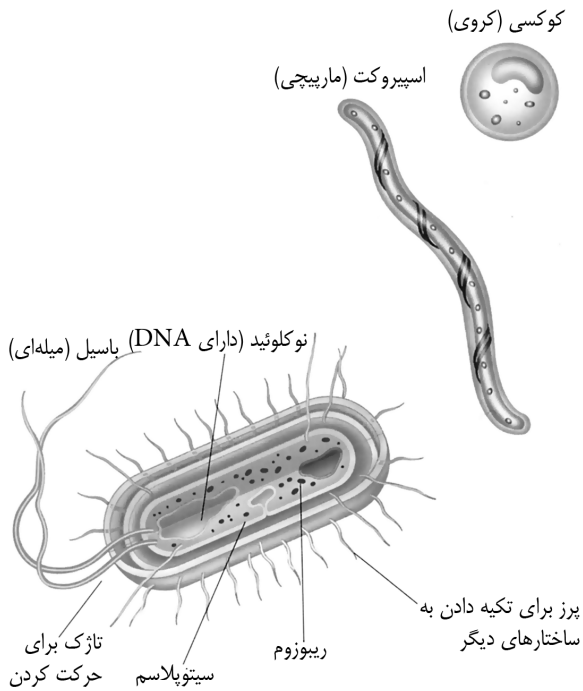
ویروس‌ها سازواره‌های ریزی هستند، که برای ادامه‌ی حیات و تکثیر به مواد مغذی درون سلول‌های بدن وابسته‌اند. ویروس موجودی بسیار ساده است و فقط از یک رشته ماده‌ی ژنتیکی پوشیده از پروتئین تشکیل شده‌است.

تفاوت بین باکتری‌ها و ویروس‌ها (ادامه)

۲. باکتری‌ها

باکتری‌ها سه نوع اصلی دارند — میله‌ای، خمیده، و کروی. باکتری‌های میله‌ای و خمیده می‌توانند با استفاده از تاژک (ساختاری شلاقی شکل) به طور مستقل حرکت کنند. اگر باکتری باعث بیماری شود آن را بیماری‌زا می‌گویند.

آنتی‌بیوتیک‌ها

گروهی از داروها به نام آنتی‌بیوتیک‌ها باکتری‌ها را از طریق ورود به داخل آن‌ها و جلوگیری از سازوکار تشکیل دیواره و متلاشی کردن باکتری آن‌ها را می‌کشند. ویروس‌ها ساختاری ساده‌تر دارند که آنتی‌بیوتیک‌ها بر آن‌ها تأثیری ندارند.

مصرف بیش از اندازه‌ی آنتی‌بیوتیک‌ها می‌تواند ضرر بیشتر از منفعت داشته باشد، چون باکتری‌ها مقاومت در برابر آن پیدا می‌کنند. این می‌تواند باعث شود آنتی‌بیوتیک‌ها کمتر بر علیه آن‌ها مؤثر باشند — مثلاً باکتری MRSA (استافیلوکوک اورئوس مقاوم به متی‌سیلین) — به همین دلیل آنتی‌بیوتیک‌ها را فقط در صورت ضرورت واقعی باید مصرف کرد.

سازوکارهای دفاعی

بدن برای مقابله با سازواره‌های مهاجم سازوکارهای دفاعی خود را دارد. مهم‌ترین اجزای دستگاه ایمنی بدن گویچه‌های سفید (در واقع بی‌رنگ) خون هستند.

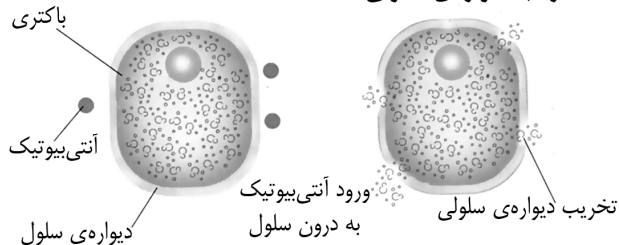
پنج نوع مختلف از این نوع گویچه‌های خون وجود دارند که هر کدام کارکرد متفاوتی دارد:

۱. نوتروفیل‌ها: سازواره‌های زیانبار را بلعیده و آن‌ها را می‌کشند.
۲. ائوزینوفیل‌ها: این‌ها هم سازواره‌های زیانبار را می‌بلعند و هنگام تهاجم سازواره‌های بزرگ‌تر اهمیت پیدا می‌کنند.

چگونگی کار آنتی‌بیوتیک‌ها

برخی آنتی‌بیوتیک‌ها دیواره سلولی باکتری‌ها را تخریب می‌کنند. برخی دیگر جذب درون باکتری‌ها شده و در آنجا با اختلال در کارکردهای اصلی آن مثل ساخت پروتئین آن را از بین می‌برند.

۱. تخریب دیواره سلولی

۲. اختلال در کار

